

דף ס"א ע"א

דגלנות

תשובה: לא נתנו רז"ל דבריהם לשיעורין אלא כל הנשים שוות וכל המקומות שוים. ותו דאין הטעם משום שמסתכל במקום המגולה ממנה דבמקום אחר אמרו כל המסתכל בעקבה של אישה כאלו מסתכל במקום התורפה אלא עיקר הטעם הוא מפני שיבוא לידי הרהור ועל ידי הלזכה ותנועותיה אעפ"י שהיא מכוסה יבוא לידי הרהור דמי לא עסקינן דבזמן חכמי התלמוד היו הנשים הולכות מכוסות ואפ"ה אסרו תדע שהרי אפי" אחרי אשתו אסור לילך ואי משום דלא יראה דבר מגולה מה בכך אלא ודאי עיקר טעמא מפני ההרהור ובאשתו נמי איכא הרהור וכו'. וגדר הדבר הוא כל שהוא מרוחק ממנה שאינו מכיר ומבחין בהילוכה ובתנועותיה מותר אבל כל שהוא מבחין ורואה הילוכה ותנועות איבריה אסור אלא ימהר לעבור לפניו אפילו שיעבור תוך די אמותיה או יסתלק לצדדין באופן שלא יראה תנועותיה ואם לאו יאנוס עצמו ויתעכב עד שתלך מלפניו ואי איכא דרכא אחריתי יסוב מעליה דרכו ואי ליכא דרכא אחריתי יאנוס עצמו כדכתיבנא ולא ליזיל בתרה ואם אי אפשר באחד מכל אלה והוא ממהר לדבר מצוה ואם יתעכב יעבור זמן המצוה יתקע עיניו בקרקע וילך ולא יגביהם מן הקרקע"

וכיוון שעיקר הטעם הוא הרהור מה לי די אמות מה לי מאה אמות, כל שמביאתו לידי הרהור יהיה אסור וכן משמע בגמרא שהטעם הוא משום הרהור דבסמוך הזכירו דין המרצה מעות מידו לידה כדי להסתכל בה וכן כתב

"לא יהלך אדם אחרי אשה" - האם מותר לתלמידות בית ספר להופיע במופע דגלנות בפני גברים?

א) הליכה אחר אשה

בברכות דף ס"א ע"א ישנה ברייתא: "דתניא לא יהלך אדם אחורי אשה בדרך ואפילו אשתו, נזדמנה לו על הגשר - יסלקנה לצדדין, וכל העובר אחורי אשה בנהר - אין לו חלק לעולם הבא".

והובא בשו"ע אבה"ע (סימן כא סעיף א): "פגע אישה בשוק אסור להלך אחריה אלא רץ ומסלקה לצדדים או לאחוריו", ובפשטות לא חילקה הגמרא כמה רחוק מן האשה אלא שבכל מרחק משמע שאסור וכן משמע ברמב"ם בחלי אסורי ביאה (כ"א, כ"ב): "מי שפגע באשה בשוק אסור לו להלך אחריה אלא רץ ומסלקה לצדדין או לאחוריו, וכל המחלך בשוק אחרי אשה הרי זה מקלי עמי הארץ"

ולא כתב עד כמה. אמנם בבאר היטב הביא בשם מהר"א (תרומת הדשן) ובה"י: "דהיינו בתוך די אמותיה".

לעומתו כתב ברדב"ז (ב, תשע): "שאלת ממני אודיעך דעתי במה שאמרו אחרי ארי ולא אחרי אשה אם נוהג דין זה בארצות הללו שהנשים הולכות מכוסות מכף רגל ועד ראש ואין נגלה ממנה דבר שיוכל האדם להסתכל בו.

רש"י: "אחורי אישה בנהר - אחורי אשת איש מגבהת בגדיה מפני המים, וזה מסתכל בה".

וכן משמע ברמב"ם שנקט במודך ליה שלא יסתכל בבהמה ובחיה ועוף בשעה שמזדקקין וכו'. וכן הביא איסור הסתכלות באשה בשעה שעומדת על הכביסה ואיסור הסתכלות בבגדי צמר של אישה שלא יבוא לידי הרהור וכן דין איסור לאדם שאינו נשוי לשלוח יד במבושיו שלא יבוא לידי הרהור, משמע בכלל הרהור הוא הליכה אחרי אשה.

ומהרא"י ובה"י טעמם נראה, משום דחשוד הוא ומחוי' לדי אמות לא יחשדוהו שהולך עימה אלא שבהצטרפות המקרה נזדמנו לשוק אחד ונסמכו זה לזה. אך כשמהלכין בתוך די אמות, מראית עין איכא.

ונראה שלמדו כן מכך שגם באשתו אסור הדבר ובאשתו ליכא הרהור, אלא רק חשד. וברש"י ביאר "אפילו היא אשתו - גנאי הדבר", ולא נודע מה הוא הגנאי ולמה לא כתב יחשדוהו.

ובאבות דר' נתן פ"ב מ"ב כתוב: "אל כל שאר בשרו לא תקרבו- מכאן אמרו אל יתיחד אדם עם כל הנשים בפונדק אפילו עם אחותו ועם בתו וחמותו מפני דעת הבריות. לא יספר עם האשה בשוק ואפילו היא אשתו ואין צ"ל עם אשה אחרת מפני טענת הבריות. לא ילך אדם אחר האשה בשוק ואפילו אחר אשתו ואין צ"ל אשה אחרת מפני טענת הבריות. נאמר כאן לא תקרבו ונאמר להלן לא תקרב לדבר המביא לידי עבירה לא תקרב הרחק מן הכיעור ומן הדומה לכיעור. לפיכך אמרו חכמים הרחק מחטא הקל שמא יביאך לחטא חמור הוי רץ למצוה קלה שיביאך למצוה

רבה".

ולא מסתבר שאשתו תהא במרחק שלא יראנה כלל אלא המטרה שלא ירננו אחריו וזה דווקא שייד בתוך די אמות.

אך ברמב"ם שלא הזכיר את האיסור באשתו וכן בשו"ע נראה שמעמם כמעט הרדב"ז שהוא מצד הרהור בלבד. ולכן אף במאה אמה יהיה אסור.

ובמאירי (עירובין יח) נקט ב' הטעמים: "לעולם יהא אדם נזהר שלא להביא עצמו לא לידי חשד ולא לידי הרהור הרי אמרו לא יהלך אדם אחורי אשה בשוק ואפי' היא אשתו נזדמנה לו על הגשר והיא מהלכת לפניו יסלקנה לצדדין עד שיעבור לפניו וכל שכן במקום שהדבר קרוב לראות בה ערות דבר והוא שאמרו העובר אחורי אשה בנהר אין לו חלק לעולם הבא ופרשוה גדולי הרבנים באשת איש וכן אמרו שהמרצה מעות לאשה מידו לידה או מידה לידו בשביל להסתכל בה אפי' היה שלם שבשלמים עליו הכתוב אומר יד ליד לא ינקה רע כלומר לא ינקה מדינה של גיהנם אי"כ מה שאמר וילך מנוח אחרי אשתו אין זה אלא אחר דבריה ואחר עצתה ועל הדרך שנאמר באלישע ויקם וילך אחריה". וכיוון שנקט איסור חשד, החמיר שהדבר אסור אף באשתו, וכנגד הטעם של הרהור נראה שהחמיר אפילו חוץ לדי אמות.

ב) דגלנות

ובענין דגלנות, כיוון שמביט בה ומסתכל בה גם מהרא"י וגם בה"י יודו שאסור דכל מה שהתירו חוץ לדי"א זה כשאינו מסתכל בה אך לא פליגי על הרדב"ז שאם מביאתו לידי הרהור אסור, וגדרו לנו חז"ל שגם הליכתה

נאסרה לנו בהסתכלות אם מביאתו לידי הרהור. אמנם בל'קט' יושר (ב, עמי לו, עניין ב') הביא בשם רבו תה"ד: "ואמר שמותר לילך אחר אשת חבר או אחר אימו, משום שבזה"י אין אנו מוזהרים כ"כ מליילך אחרי אשה". וזה למעמו שהוא משום חשד ובדורותינו לא חושדים שוב באותו עניין.

ג) דגלנות בקטנות

במידה ולא בגרו אותן דגלניות, עדיין אסורות מטעם צניעות ופרישות וכמ"ש הרמב"ם בפיהמ"ש סנהדרין פ"ז מ"ד, דמותר להסתכל בפנויה למי שאינה ערוה לו (ואינה נידה) ואין בזה איסור אלא מדרך הצניעות והפרישות וכ"כ באבות דר"נ (ב, ה) "הרי הוא אומר ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה (איוב

ל"א א')- מלמד שהחמיר איוב על עצמו ולא נסתכל אפילו בבתולה. והלא דברים ק"ו: ומה אם בתולה זו שאם ירצה ישאנה לעצמו לבנו לאחיו ולקרובו החמיר איוב על עצמו ולא נסתכל בה, אשת איש על אחת כמה וכמה. ומפני מה החמיר איוב על עצמו ולא נסתכל אפילו בבתולה? מפני שאמר איוב: שמא אסתכל אני היום ולמחר יבא איש אחר וישאנה ונמצא שאני מסתכל באשת איש", וכוונת הכתוב בשלא בגרה דאם בגרה כבר אסורה לו מטעם נידה.

מסקנה: אסור להסתכל במצעד דגלנות שעושות התלמידות. ובהצטרף דעת תה"ד, המיקל יש לו על מה לסמוך ודוקא בקטנות (ועיין מנחת שלמה, א, צא אות כג).

